

گفت‌وگو با قطب‌الدین صادقی

نگاه من به جهان تراژیک است

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

انسان‌های بزرگ را به روی صحنه می‌برم، مثل هملت، پرومته، آنتیگون و اصولاً قهرمانانی که تسلیم‌ناپذیرند و تاوان تسلیم‌ناپذیری خود را هم می‌دهند. هر کدام از این قهرمانان با چیزی در جهان، در حال جنگ هستند و این جنگ را تا جایی ادامه می‌دهند که با آخرین مائده آسمانی که همان غرور است با مرگ روبه‌رو شوند. قهرمان آثار تراژیک مثل درخت جلوی باد می‌ایستد و می‌شکند ولی خم نمی‌شود. شخصیت عروس در این نمایش که با دو صحنه اول و آخر نسبت به آن تاکید بیشتری شده است هم نمادی از تسلیم‌ناپذیری انسانی است که در رویارویی و جنگ با سنت‌هاست. **فکر می‌کنید مخاطبی که به تماشای «عروسی خون» می‌نشیند چقدر باید قبل از تماشای نمایش نسبت به آثار او پیش‌زمینه ذهنی داشته باشد؟**

الزامی در این زمینه وجود ندارد. ولی بعضی از مخاطبان لور کار را می‌شناسند و متوجه تفاوت‌ها می‌شوند. اگر من می‌خواستم اصل نمایش را اجرا کنم باید مدت زمان نمایش را سه ساعت و نیم می‌گذاشتم که خوب! این مسئله امکان‌پذیر نیست و از حوصله مخاطب هم خارج است. به عنوان مثال، در اصل نمایشنامه، صحنه‌ای هست کاراکترها فقط به اندازه ۴۵ دقیقه شعر می‌خوانند و مخاطب کم حوصله امروز این صحنه را بر نمی‌تابد. من سعی کردم به بدنه رویداد، اکسیون و ماجرا در این نمایش تکیه کنم و حتی خودم بعضی از جملات را کم و زیاد کردم. درواقع می‌خواستم متن را از آن خودم و گروه کنم تا با اثری مواجه باشیم که از سرتو مشخصی برخوردار است و می‌تواند برای مخاطب امروز قابل‌عرضه باشد. درواقع به پیش‌زمینه به این شکل معتقد نیستم، بلکه تصور می‌کنم از طریق تئاتر است که می‌توان لذت و دانش را به مخاطب ارائه داد. ضمن این که برای دیدن یک اثر هنری ضرورتی ندارد تا برای جلب مخاطب، از حافظه شخصی و تاریخی استفاده کنیم. خوشبختانه ماهیت تئاتر همیشه به گونه‌ای بوده است تا بدون واسطه با مخاطب ارتباط برقرار کند و به عنوان یک هنر مستقل و مرجع، مسائل مورد نظر را مورد بازآفرینی و بازخوانی قرار دهد. /اصباح

اغلب آنها برآمده از ناکامی احساسی و فردی خودش بوده است. روحیه او از جنبه‌های رمانتیک زیادی برخوردار است و به دلیل همین ویژگی است که او به خوبی خصوصیت آدم‌های ناشاد را می‌شناسد. از همه مهم‌تر او همواره در آثارش به روحیات زنان توجه زیادی داشته است. در «عروسی خون» این مولفه به چشم می‌خورد. در سال‌های اخیر، مخاطبان توانسته‌اند به درک بهتری نسبت به آثار لور کار برسند. دکتر رفیعی سه کار از لور کار را روی صحنه برد که متأسفانه من فقط یکی از آنها را دیده‌ام. ایشان توانست حقیقت وجودی آثار لور کار را با این سه کار به خوبی نشان دهد. ولی بعضی از کارگردانان دیگر، کم‌وبیش در زمینه اجرای آثار لور کار دست به این خلاقیت زده‌اند و شاید بهتر باشد بگویم نتوانسته‌اند آن طور که باید آثار او را روی صحنه تئاتر نشان دهند. آنچه که به اشتباه در بعضی از این آثار صورت گرفته این است که از زنان آثار لور کار به عنوان انسان‌های ناکام یاد شده است. در حالی که زنان در آثار او انسان‌هایی شکست‌ناپذیر و طغیان‌گر هستند و من سعی کرده‌ام این جنبه از کارهای او را در این نمایش با قرائتی موازی و متناسب با جهان امروز روی صحنه بیاورم.

مخاطبی که امروز به تماشای نمایش شما می‌نشیند چقدر می‌تواند به درک تازه‌ای از این اثر لور کار برسد؟

البته این سوال را باید از مخاطب پرسید. من سعی کردم وجه طغیان‌آمیز آثار او را با نمایش «عروسی خون» مطرح کنم. چون شدت سنت‌های کهن، آیین‌های بازدارنده و مناسبات دیرین همیشه در طول تاریخ به قدری زیاد بوده که دست و پای انسان‌ها را بسته است. لور کار در تمام آثارش به این مسئله توجه زیادی دارد. همان‌طور که اشاره کردم، آثار لور کار برخلاف تلقی اشتباهی که از او صورت گرفته، نمایانگر روحیه شکست‌پذیری او نیست. لور کار تسلیم‌ناپذیر است و قهرمانان آثارش هم از چنین روحیه‌ای برخوردارند. از این نظر، معتقدم ضرورت دارد ظرفیت حقیقی آثار او کشف شود.

انتگیزه شما از اجرای چنین نمایشی چه بوده است؟

نگاه من همیشه به جهان‌نگاهی تراژیک است. از این رو، من قصه

تازه‌ترین نمایش قطب‌الدین صادقی، کارگردان باسابقه تئاتر با عنوان «عروسی خون» در تماشایخانه ایرانشهر به روی صحنه رفت. این اثر برداشتی از نمایشنامه‌ای به قلم لور کار است و صادقی در جایگاه کارگردانی باسابقه در عرصه تئاتر، تلاش کرده است تا این اثر را به مدد قرائتی موازی و متناسب با جهان امروز به روی صحنه ببرد. اجرای این نمایش فرصتی را فراهم کرد تا با این هنرمند درباره ویژگی و جایگاه آثار لور کار در ادبیات نمایشی ایران به گفت‌وگو بنشینیم.

با توجه به این که تازه‌ترین تئاتر شما یعنی «عروسی خون» برگرفته از نمایشنامه‌ای از لور کار به همین نام است، اگر ممکن است درباره جایگاه لور کار در ادبیات نمایشی جهان و همین‌طور در تئاتر ایران توضیح دهید.

لور کار قبل از هر چیز شاعر بزرگی است، او از سنت فرهنگ تغزلی گرانادا می‌آید که به شدت تحت تأثیر فرهنگ عربی است. بعد از حمله مسلمانان مور (ترکیبی از مراکشی و موریتانی) در سال ۷۱۱ میلادی به اسپانیا و شکست این کشور، پانصدسال طول کشید تا اسپانیا استقلال خود را به دست بیاورد. طبیعی است که در دوره استعماری، اسپانیا به شدت در فشار بود و از طرفی در معرض تغزل عربی هم قرار گرفته بود، درواقع لور کار از چنین فضایی برخاست. او با شاعران و نقاشان بزرگ دوره خود مانند سالوادور دالی هم‌نشینی داشت و به دلیل گرایشات سیاسی جذب سوسیالیست و در نهایت هم کشته شد. لور کار یکی از خلاق‌ترین آدم‌هایی است که شعر را با درام در هم آمیخت و رنالیسم شاعرانه‌ای که از این رهگذر پدید آورد به معنی واقعی، یک خانه‌تکانی عظیم و عجیبی را علیه ناتورالیسم ایجاد کرد. می‌توان گفت، او با آثارش که هر کدام رگه‌های شاعرانه‌ای دارند فرهنگ روستایی، اسطوره‌ای و مردمی اسپانیا را زنده کرد.

به همین خاطر است که «عروسی خون» از دید منتقدان در کنار آثاری چون «خانه برنارد آلبا» و «یرما» جزو سه گانه روستایی محسوب می‌شود؟

همین‌طور است! البته لور کار نمایشنامه‌های زیادی دارد که محور

سرمایه گذاران
محمد حسینیخانی
حنیف سروری
بنیاد سینمای فارابی

پیمانه

فیلمی از
عادل تبریزی

تهیه کننده: میروال اله مدنی
تهیه کننده اجرایی و مجری طرح: حنیف سروری

حامد بهداد | باران کوثری | سروش صحت | بهرنگ علوی
امیرحسین رستمی | نادر سلیمانی | یژن بنفشه‌خواه | سیاوش چراغی پور | امجد الهی
مریم همتیان | ایمان اسماعیل پور | علی باغفر | حامد شیخی | وحید رحمتی
داود ونداده | با معرق علی راد | آحتشور | فرهاد آبیض | باهرمندی | جمشید هاشم پور (آریا)
خاطره سازان رضا صفائی پور - حسن رضایی

پخش از
سینما سینما

